

Bij het nagaan der gegevens, die ik rubriceerde onder II, dus de momenten uit de verklaring, die de engel geeft van het visioen, is nu aan de beurt het derde:

e) Het gaat hier om de kwestie in vs 16. Daar wordt gezegd, dat de tien hoornen op een afschuwelijke wijze die hoer toetakelen. In mijn derde artikel wees ik er reeds op, dat ook Greijdanus, hoewel hij sterk de identiteit van hoer en beest handhaaft, er toch hier geen kans toe zag, en dat hij hier gesproken ziet van de pauselijke kerk. In datzelfde artikel wees ik er ook al op, dat de poging van Ds Plooy om hier een zekere tegenstrijdigheid in Greijdanus' exegese weg te werken, m.i. niet geslaagd kan heeten. Ds Plooy betoogde, dat de eenheid hier toch wel aanwezig was, omdat Greijdanus den nadruk legde op de gedachte (?) van „macht”. Maar ik geloof, dat Greijdanus hier tot de pauselijke kerk kwam, op dezelfde manier als ook de Kanteekenaars. Men begon met in de „hoer” Rome te zien, en als het over den ondergang der „hoer” gaat, laat men dat slaan op de pauselijke kerk, niet vanwege de gedachte van „macht”, doch omdat dat een bepaalde openbaring is van „Rome”.

Ik zei reeds, dat ik het met Greijdanus volmaakt eens ben, dat we hier bij hoer en beest te denken hebben aan twee verschillende concrete lichamen. Alleen wil ik dit niet beperken tot de pauselijke kerk, doch het verstaan van de „valsche kerk” in velerlei vorm, op dezelfde wijze als ook de Geloofsbelijdenis het doet.

Nu beriep ik me hierbij op Ezech. 16 en 23. De parallel is door meerderen gezien, en toch in ieder geval zeer opmerkelijk. Ds P. ontkent dat ook niet. Maar hij tracht wel dit beroep op Ezechiël krachteloos te maken door enkele vragen, die hij maar niet stellen wilde. Hij schrijft immers: „Nu zullen we maar niet vragen of het Jeruzalem uit Ezech. 16 en 23 ook al „valsche kerk” was, en we zullen ook maar niet vragen, of de valsche kerk nog heilsprophetie te wachten heeft, gelijk het Jeruzalem in Ezech. 16, alhoewel deze vragen niet van belang ontbloot zijn”.

Omdat deze vragen inderdaad niet van belang ontbloot zijn, wil ik er toch even op ingaan.

Of Jeruzalem toen al „valsche kerk” was? Ja, waarom eigenlijk niet? Ik zou die vraag niet gaarne ontkennend beantwoorden. Want in de eerste plaats: wat verstaat de belijdenis onder „valsche kerk”? Onze Confessie denkt blijkens de teksten onder Art. 29 in de Franse editie van 1619 (zie Bakhuisen van den Brink, p. 118) aan de kerk, die overspel pleegt door het verbond te breken. Men vergelijkte trouwens de verschillende edities die Bakhuisen v. d. Brink naast elkaar plaatst. Merkwaardig is, dat daar in dezen samenhang naast elkaar voorkomen Openb. 2:9 en 17:3. Over den eersten tekst maakte ik in mijn vorige artikel enkele opmerkingen. M.a.w. reeds onze confessie, die spreekt van „valsche” kerk denkt daar, blijkens de tekstverwijzingen aan „overspelige” kerk. Precies dezelfde zaak dus als Ezech. 16. Als ds P. dus vraagt: kon Jeruzalem toen „valsche” kerk heeten, dan antwoord ik: wat bedoelt onze confessie met dien term anders dan de zonde, waar Ezech. 16 van spreekt? In de tweede plaats: ds P. zal toch ook weten, dat in de Gereformeerde symbolen van dien tijd „valsche” en „overspelig” wisselbegrippen zijn, en dat als synoniem van „valsche kerk” (ecclesia falsa) voorkomt „hoer” (meretrix). De Schotsche belijdenis (1560) spreekt in artikel 18 van de merkteekenen waardoor de ware kerk van de valsche te onderscheiden is, en zegt in dat verband dan (men schrikke niet van het Latijn terug; de vertaling volgt wel): „Notas autem et indicia, quibus intemerata Christi sponsa ab impura illa et abominanda meretrice (ecclesiam impiorum intellige) discerni possit..... d.w.z. de kenmerken en merkteekenen, waardoor de reine bruid van Christus kan worden onderscheiden van die onreine en verfoeilijke hoer (n.l. de „kerk”(vergadering) der goddeloozen)..... En de Hongaarsche belijdenis van 1562 heeft als opschrift boven cap. V, art. 7: „De signis, quibus vera Ecclesia dignoscitur ab adulterina”, d.i.: „van de kenmerken, waardoor de ware kerk van de overspelige te onderscheiden is” (vgl. editie Müller, resp. 257 en 428). Men verstaat den term „valsche kerk” niet, als men niet ziet, dat „overspelige kerk” en ook „hoer” in dien tijd synoniemen daarvan zijn. Waarom zou dan, in den zin der calvinistische confessies, Jeruzalem dat in Ezech. 16 bestraft wordt vanwege overspel, niet „valsche kerk” kunnen heeten? Voorts: was het niet de hoogtendienst, waaraan Israël tegronde ging? En was het „valsche” in deze „kerkvergadering” niet het overspel, de ontrouw aan den HEERE? En komt het dan niet zoover, dat juist

vanwege deze zonden iemand als Hosea tot het volk moet zeggen: „Gij zijt mijn volk niet”? En spreken de profeten dan niet van den scheidbrief?

Ds P. schijnt voort te gaan uit het feit, dat Ezechiël in zijn oordeel over Jeruzalems hoerij toch met een heilsbelofte eindigt, te willen concluderen, dat Johannes in 17:16 niet die plaats uit Ezechiël op het oog had, omdat Johannes van geen pardon voor de „hoer” meer weet. Ik versta dat niet. Als de HEERE op een vroegeren datum in de geschiedenis van zijn afvallige kerk nog bereid is opnieuw genade te bewijzen, beteekent dat, dat Hij ook in het laatste stadium dier historie nog genadig zal zijn? Het gaat in Openb. 17 toch zeker over het einde der eeuwen. De ballingschap was wel aanvang en afschaduwing van den definitieven ondergang der overspelige kerk; doch juist als aanvang en afschaduwing nog niet dat einde zelf. Er zou een parallel te trekken zijn met betrekking tot de zonde: Christus zegt, dat alleen de lastering van den Geest onvergeeflijk is. Die zonde was onder het O.T. nog niet bekend, omdat de Geest toen nog niet was, overmits Jezus nog niet verheerlijkt was. Toch kent het O.T. een schaduw van die onvergeeflijke zonde. Zie Hebr. 10:28, 29: Als iemand de wet van Mozes heeft te niet gedaan, die sterft zonder barmhartigheid onder twee of drie getuigen. Hoeveel zwaarder straf, meent gij, zal hij waardig geacht worden, die den Zoon Gods vertreden heeft enz.? De schrijver ziet tusschen de zwaarste Oudtestamentische zonde en de onvergeeflijke Nieuwtestamentische zonde over één komst: er komt een eind aan Gods barmhartigheid. Toch ziet hij ook verschil ondanks de overeenkomst: bedoelde zonde was in het O.T. nog vergeeflijk, in de dagen van het N.T. niet. Men lette hierbij op het derde van vergelijking. In de bedeeeling van het O.T. kan bij zware straf er toch nog uitzicht zijn, terwijl het N.T., omdat inmiddels de genade overvloediger werd, daarvan niet meer weet. Daarom kan in het verschrikkelijkste oordeel, dat in de O.T.-bedeeeling over de kerk vanwege haar hoerij komt nog niet de definitieve ondergang komen; er is nog barmhartigheid mogelijk, er kan op de oordeelsprophetie nog een heilsbelofte volgen. Doch dat beteekent niet, dat in de laatste dagen van het N.T. op het oordeel over de hoerij der kerk nog weer genade volgen moet; dat Johannes dus als hij over dezelfde zonden en oordeelen spreekt als Ezechiël evenals hij ook nog met een lichtende boodschap van genade zou moeten eindigen.

Ds P. vervolgt dan: „Maar we willen ons wel afvragen: wordt in de O.T.-se profetieën, behalve de kerkstad, ook de wereldstad wel hoer genoemd”? Hij beantwoordt die vraag bevestigend, onder verwijzing naar Jes. 23:17, Jer. 51:7 en Nah. 3:4, waar resp. gesproken wordt van de hoerij van Tyrus, Babel en Ninevé. Ja, maar wie ontkent dat? Ik zal er geen seconde aan denken. Doch daarmee is nog niets bewezen t.a.v. Openb. 17. Het O.T. spreekt enkele malen van hoerij bij een wereldcentrum. Doch hoe weinige malen is dat, in vergelijking bij de tientallen keeren, waar de HEERE zijn kerkvolk overspel verwijt. Ik zou niet graag alle plaatsen willen tellen, waar van de hoerij der kerk sprake is. En als Ds P. dus in deze discussie wijst op de enkele plaatsen, drie in totaal, waar de hoerij der wereld wordt gestriemd, dan kan ik daartegenover wijzen op het doorlopend getuigenis van het O.T., dat zich keert tegen het overspel der kerk. Het kunnen bij telling best eens drie honden plaatsen blijken te zijn. En dan heb dus ik, als het gaat om de Oudtestamentische basis van Openb. 17, talloos veel meer plaatsen op mijn hand dan Ds P.

d) Nu kom ik toe aan vs 18a, waar deze hoer wordt genoemd „de groote stad”, de „polis”. Reeds maakte ik enkele opmerkingen daarover in mijn vijfde artikel, bij de afwijzing van de „culturele” opvatting. Veel heb ik daaraan niet toe te voegen. Alleen dit: zonder méér is dit gegeven niet beslissend voor de „kerkelijke” interpretatie. Want ook Rome en de wereldstad kunnen in het Grieksch van het N.T. „polis” genoemd worden. Maar dit woord pleit ook niet tégen de gedachte, dat we te denken hebben aan de valsche kerk. Men zie de plaatsen (die Schmidt in zijn boek „Die Polis in Kirche und Welt” bespreekt), waar de term een kerkelijke betekenis heeft.

Alleen één plaats is in dit verband wel van belang voor de rechtvaardiging van mijn opvatting, nl. 11:8. Ds P. veronderstelt terecht, dat ik, evenals hij, de meening ben toegedaan, dat „de groote stad” in heel de Openbaring telkens dezelfde betekenis heeft. Ik denk daarom bij 11:8 óók aan de kerkstad. Ds P. is dat niet met me eens. Hij schrijft: „Toch meen ik in alle nuchterheid er aan te mogen herinneren, dat onze Heer niet gekruisigd is in, doch buiten Jeruzalem, en ook niet dóór „Jeruzalem”, doch door „Rome”..... Zo nu zullen vele getuigen des Heren misschien wel dikwijls door „Jeruzalem” (de valsche kerk) worden uitgeleverd, maar gedóód worden ze toch op het terrein van „Babylon””. Hij verwijst daarbij naar wat er gebeurd is in de 16e en 19e eeuw: „de valsche kerk bracht aan en stookte op — de staat (stad) voerde uit. Ik wil in nuchterheid voor Ds P. niet onder doen.

Ik denk, dat hij wel het oog zal hebben, bij zijn eerste opmerking, op Hebr. 13:12, waar staat dat Jezus „buiten de poort” geleden heeft, in den stijl van de offerwet voor den Grooten Verzoendag. En ik geloof, dat dat een ontzaglijk rijke boodschap is; ik heb er tenminste al eens met vreugde over geprekeerd. Maar Ds P. mag dat niet zoo uitwerken: Hij is gedood „buiten de poort” = „buiten Jeruzalem” — op het terrein van Babylon. Meent Ds P. misschien, dat in die dagen de jurisdictie van Rome ophield bij Jeruzalems muren? Zoodat in Jeruzalem beteekenen zou: op het terrein van de kerk, en buiten Jeruzalem: op het terrein van de wereldstad? Pilatus resideerde binnen Jeruzalems muren, en gaf Jezus daar over tot den kruisdood. M.a.w. de bijbelschrijver dacht er geen oogenblik aan om „buiten de poort” te doen opvatten als „op het terrein van het wereldrijk”. Hebr. 13:12 bevat dus geen enkel argument tegen de these: de hoer is de valsche kerk.

En wat dat tweede betreft: ik weet heel goed, dat de Joden om het vonnis uit te voeren machtiging behoeften van den Romein. Maar ik zou nooit zijn zinnetje willen onderschrijven, dat Jezus niet gekruisigd is door „Jeruzalem”, doch door „Rome”. Want Christus stelt bij zijn verhoor voor Pilatus Jeruzalem meer schuldig dan Rome (Joh. 19:11). En mag ik nu eens, in alle nuchterheid, enkele teksten afschrijven?

Hand. 2:23: „Dezen (Jezus)... hebt gij (Joden!) genomen, en door de handen der onrechtvaardigen aan het kruis gehechten en gedood”. De kerkstad voltrok het kruisvonnis, zij het door de handen der Romeinen.

Hand. 3:13: „En den Vorst des levens hebt gij gedood”. Dat zegt Petrus tot de menschen van Jeruzalem.

Hand. 4:10: „..... door den Naam van Jezus Christus, Dien gij gekruisigd hebt”, zoo spreekt Petrus tot het Sanhedrin!

Hand. 5:30: „Jezus... Welken gij omgebracht hebt, Hem hangende aan het hout”. Opnieuw Petrus tot het Sanhedrin!

Hand. 7:52: „Wien van de profeten hebben uwe vaders niet vervolgd? en zij hebben gedood degenen die tevoren verkondigd hebben de komst des Rechtvaardigen, van Welken gij lieden nu verraders en moordenaars geworden zijt”.

En dan schijnt Ds P. mij niet erg nuchter te vinden, als ik van meening ben, dat Johannes in 11:8 verwees naar Jeruzalem!

De laatste tekst is erg belangrijk, omdat daar gezegd wordt, dat profetenmoord niet maar een incident in de kerkstad is, doch haar stijl. Precies, zooals Christus zelf spreekt (Mt. 23:37): Jeruzalem, gij die de profeten doot en steent die tot u gezonden zijn.

In een volgend artikel kom ik op deze teksten nog wel terug. Doch al die plaatsen uit Hand. sterken mij in mijn overtuiging, dat „de groote stad” in Openb. 11 is Jeruzalem, de kerkstad. Dat beteekent zonder meer nog niet, dat „de groote stad” altijd ziet op „Jeruzalem”. Maar ik voel daar toch wel heel sterk voor, vooral op grond van Openb. 16:19, waar „de groote stad” onderscheiden wordt van „de steden der heidenen”. Dat pleit er m.i. weer voor, om bij „de groote stad” in Openbaring constant, en dus ook in 17:18 te denken aan de valsche kerk.

B. H.

Naschrift: Van ds Plooy ontving ik dezer dagen bericht, dat hij één der door mij in het tweede artikel gewaakte opmerkingen terugneemt. Hij schrijft me, dat hij uit dit artikel begrepen heeft wat hij indertijd uit particuliere correspondentie niet verstaan had, dat ik n.l. op dat jeugdcongres wel degelijk argumenten voor de door mij gevolgde exegese gegeven had. Zijn opmerking die ik bestreed vloede dus voort uit misverstand en was geen suggestie-tegen-beter-weten-in. Ds P. handhaaft echter, dat ik aan de synodalen onnodig ergernis gaf.

Het leek me goed, dit aan de lezers door te geven.

KERKELIJK LEVEN

„De tyrannie verdrijven....”

Mogen we dr Zuidema gelooven, dan moet bij de eerstvolgende nationale feestviering, b.v. ter eere van de hooggeroemde Benelux, als in tegenwoordigheid van onze federatief-bekenden, b.v. den zeer loyalen en democratischen heer Spaak, groot-Europeër, het Wilhelmus na de Brabançonne, c.q. de Marsellaise, aangeheven wordt — ieder zijn meug — ledereen spontaan tot den blijden verbonden volkzang worden toegelaten, behalve dan de heer Zijlstra. Het is n.l. noodig. althans hem eerst te examineren in de interpretatie van den regel uit het Wilhelmus:

de tyrannie verdrijven,
die mij het hart doorwondt.....

Meneer Spaak blijft ongemoeid: hij heeft een mooie bril en is óók voor de federatieve gedachte. Hij verdrijft de tyrannie door een klein burgeroorlogje, opdat de democratie om beurten alles of niets beteekene. Maar Zijlstra — houd dien in de gaten, Want die wil de tyrannie heelemaal niet verdrijven. Ook doorwondt zij hem het hart ganschelijk niet. Hij is ongetwijfeld een vréeselijk mensch. Want — Zuidema heeft het zelf gezegd — Zijlstra voert de ty-

rannie kerk i nogmaals, is een het schreven

Wat mi nog sync hunner - tenzij..... ouders vi — althans ons Wilhe naal-fede verstoord Europa, e de Souve aangetast Om Spaal rale festi

U vraa vroeger z zwenking vallen ko Zuidem wordt va ven Als

a) de b) aan selen geg c) alle A is e Lees n „Vo o (blz. 1 der fe zicht)

Ziezo, zij een b zegen zij over zoo' hoopt uit móet het hij toch

Maar zo logie wil orde: w niet te o het die v kerk, meezinge Aldegond van het doet hij te beschu het feder ook al b

Maar We zu hij beho heeft. W maar Zu tyrannie teit zien ook lang steekt, i zichtba

Maar kerk. Zij niet gek idee op en houdi bare, noemde Een dee Vanda het ook. En de Want

zijn toel dat het- gen doe opgedra nl., dat het oog mogelijk stituit

Daar En nu van Goc van dat. En de geen W Want h Woord

Dat p ventide: zichtba bare W Vrien. Spaak e de zoov

Daar En nu van Goc van dat. En de geen W Want h Woord

Dat p ventide: zichtba bare W Vrien. Spaak e de zoov

Daar En nu van Goc van dat. En de geen W Want h Woord

Dat p ventide: zichtba bare W Vrien. Spaak e de zoov

vraag: heeft Kuyper de diepte gepeild van het spreken van de Schrift over Gods genade eenzijdig en over Gods toorn anderzijds? Hoewel wij ten volle willen honoreeren Kuyper's handhaving van het dogma, dat de genade particulier is, toch blijven wij vragen of hij het dogma der kerk inzake de genade tenslotte toch niet innerlijk uitgehold heeft.

R. H. BREMMER.

1, bij zijn eerste
taut dat Jezus
en stijl van de
En ik geloof,
is; ik heb er
gepreet. Maar
is gedood „bul-
alem“ = op
n. Meent De P.
etie van Rome
in Jeruzalem
kerk, en bul-
de wereldstad?
muren, en gaf
a.w. de bijbel-
om „buiten de
terrein van het
dus geen enkel
e valse kerk.
heel goed, dat
machting be-
nooit zijn zin-
niet gekruisigd
Want Chris-
Jeruzalem meer
nag ik nu eens,
schrijven?
gij (Joden!)
rechtvaardigen
gedood”.
zij het door de

evens hebt gij
schen van Je-

an Jezus Chris-
t”, zoo spreekt

megebracht
het hout”.

! hebben u we-
en gedood de-
de komst des
en nu verraa-
den zijt”.
hiet te vinden,
in 11:8 ver-

mdat daar ge-
ar een incident
3, zoals Chris-
em, gij die de
ezonden zijn.
te teksten nog
id, sterken mij
in Openb. 11
Dat beteekent
tad” altijd ziet
wel heel sterk
19, waar „de
de steden der
oor, om bij „de
en dus ook in

B. H.

ezel dagen be-
ede artikel ge-
schijft me, dat
dertijd uit par-
dat ik n.l. op
voor de door
merking die ik
d en was geen
idhaaft echter.
a gaf.
r te geven.

LIJK LEVEN

....

1 moet bij de
ter cere van
enwoordigheid
zeer loyale
Europeëer, het
Marseillaise,
ledereen spon-
g worden toe-
let is n.l. noo-
n de interpre-

....

eft een mooie
chte. Hij ver-
oorlogje, op-
ets beteekene.
en. Want die
en. Ook door-
Hij is onge-
Zuidema heeft
rt d e t y-

rannie der zichtbare, institutaire
kerk in. Het staat in de N. P. Gr. Ct. En het staat,
nogmaals, op bl. 13, der brochure „Ja, tenzij.....”. Die
is een herdruk der artikelen van de N. Pr. Gr. Ct, ge-
schreven contra den Heer Zijlstra.

Wat mag het vaderland toch dankbaar zijn, dat wij
nog synodocratische hoofdonderwijzers hebben. Een
hunner — „historisch” — heeft de brochure: „Ja,
tenzij.....” meegegeven aan die schoolkinderen, wier
ouders vrijgemaakt waren. Evangelisatie in partibus
— althans in particulis — infidelium. Laat men toch
ons Wilhelmus redden, opdat de reünie met den natio-
naal-federatieven en Beneluxpartner Spaak niet ver-
stoord worde. Spaak is voor de Spaakse orde in
Europa, en voor de Hoogste Spaakse Justitia. Maar
de Sovereiniteit bij de Gratie Gods dreigt te worden
aangetast door zoo’n tyran-rebel van één-en-dertig.
Om Spaak te bewijzen, dat wij geen spaak in ’t foede-
rale festival laten steken, zij de leuze: staak Zijlstra.

..

U vraagt zich af, waar de Heer Zijlstra, die toch
vroeger zoo mooi ’t Wilhelmus mee kon zingen, zijn
zwenking ten kwade heeft beleefd? Hoe dié man zoo
vallen kon?

Zuidema zal het u vertellen. Bladzij dertien. Daar
wordt van Zijlstra een catalogus der ketterijen ge-
geven. Als daar zijn:

a) de kerk is „het middelpunt van het leven”;
b) aan de kerk heeft Christus de politieke begin-
zelen gegeven;
c) alle taak vindt „haar uitgangspunt in de kerk”.
A is erg; b is erger; c is ’t ergst, zegt Zuidema.

Lees maar:
„Voor al die laatste uitspraak
(blz. 189) is hier typeerend en ver-
derfelijk. Zij voert de tyrannie der
zichtbare, institutaire kerk in”.

Ziezoo. Ik houd van Zuidema’s directheid. Indien
zij een blijk van ijver „met verstand” is, zal zij een
zegen zijn. Dan moet het ons spijten, dat Zijlstra nog
over zoo’n nimmer droge pen beschikt. Is zij onver-
hoopt uiting van een ijver niet met verstand, ja, dan
moet het ons spijten, dat Zuidema soms vergeet dat
hij toch professor is. Want dan verderft hij de jeugd.
Maar zoolang we de tyrannie van een vreemde ideo-
logie willen verdrijven, zoolang blijft dit punt aan de
orde: wie redt nu het Wilhelmus? Het probleem is
niet te ontgaan; want wie de tyrannie, ook al is
het die van de zichtbare, institutaire
kerk, invoeren wil, die kan geen Wilhelmus meer
meezingen naar den geest van Marnix. Marnix van St
Aldegonde. De man is niet vreemd aan de historie
van het Wilhelmus. Als Zuidema gelijk heeft, dan
doet hij het vaderland een goeden dienst, door Marnix
te beschermen tegen Zijlstra. Gun den marxist Spaak
het federale leven, maar sla de anti-Marnixisten neer,
ook al heeten ze Zijlstra.

..

Maar — heeft Zuidema gelijk?

We zullen maar niet vragen, of de kerk, waartoe
hij behoort, de tyrannie uit eigen lichaam verdreven
heeft. Wij meenen ontkennend te moeten antwoorden,
maar Zuidema zal allicht bevestigend getuigen. Hij zal
tyrannie misschien als een kwestie van opportuni-
teit zien, als onze partner Spaak. Zoodat ieder, die,
ook langs legitiemen weg, Spaak een spaak in ’t wiel
steekt, ipso facto tyran moet heeten, met of zonder
zichtbare, institutaire vakbonden.

Maar die kerk. Die zichtbare kerk. Die institutaire
kerk. Zijlstra heeft de altijd royale onzichtbare kerk
niet geëerd naar de wijze van de wijsbegeerte der wets-
idee op dat punt waar ze Kuyper tot leidsman nam,
en houdt nog aan Augustinus vast, die het zicht-
bare, institutaire kerklichaam een deel
noemde van de universele kerk, het volle Jeruzalem.
Een deel, en geen tijdelijke verschijning.

Vandaar Zijlstra’s deraillement. Zoo zegt Zuidema
het ook.

En daarom is Zijlstra bij de tyrannen.

Want hij meent, dat aan de kerk de woorden Gods
zijn toebetrouwd. En dat dit „toebetrouwen” insluit,
dat het lichaam, waaraan — om zijn „dienst” te mo-
gen doen — die woorden Gods zijn overgedragen en
opgedragen, zichtbaar is en institutair. Zijlstra meent
n.l., dat het t o e b e t r o u w e n van een pand met
het oog op een in den tijd te verrichten dienst alleen
mogelijk is in geval er een in den tijd optredend in-
stituut is, zichtbaar.

Daar ligt de pointe.

En nu meent Zijlstra, dat de Kerk, als spreekster
van Gods Woord, dus opelschen mag de heerschappij
van dat Woord.

En dat is nu zijn onverdraaglijke tyrannie. Hij kan
geen Wilhelmus meer interpreteren naar Marnix.
Want hij weet niet meer, wat dat is: „Om Godes
Woord gepresen”.

Dat prijzen moet niet den tijdelijken, maar den bo-
ventijdelijken kant uit. Niet de zichtbare, doch de on-
zichtbare Kerk. Niet het hoorbare, doch het onhoor-
bare Woord.

Vriend Barth, en de P.v.d.A. zal het wel verdragen.
Spaak ook. En die hoofdonderwijzer, als hij einde-
lijk de zooveel kilometers afstand tusschen zich en zijn

naaste voorgangers ingehaald heeft, zal het straks
ook zoo goedvinden.

Maar — en nu leggen wij het wapen van den spot
ter zijde, hoewel het niet ongeoorloofd is — maar wij
zingen liever met Zijlstra mee het Wilhelmus. Want
bij die tyrannie verdrijven dacht Marnix aan den op-
bouw van het zichtbare, institutaire kerklichaam. Op
het Oude Delft in Delft zie je nog de sporen van Wil-
helmus’ toenmalige interpretatie. En ik zie er weer
de versche sporen.

En als Zijlstra en ik dan aan den regel „Oorlof
mijn arme schapen” toegekomen zijn, nu ja, dan den-
ken we heusch aan de applausgevers van Zuidema.

De latere dr A. W. v. d. Vaart Smit heeft eens in
een candidaatspreek — ik hoor het hem nog zeggen
— uitgeroepen: „en dan zijn wij de moderne critiek
dankbaar voor haar machteloosheid”. In dien geest
zijn wij met Marnix dankbaar jegens Zuidema. Voor
zijn juist bij hem dezen keer zoo opvallende machte-
loosheid.

K. S.

Aan de lezers

Een artikel voor de rubriek „Kerkelijk Leven” bleef
door onvoorziene omstandigheden deze week zwerfen
tusschen redactietafel en zetters. Vandaar dat de rubriek
Kerkelijk Leven deze week geen vervolgstof geeft. K. S.

Giessendam

De (synodocratische) dominee van de uitgetreden
in Giessendam laat in zijn kerkbode eenige basgelui-
den hooren tegen ons blad. Hij meent, dat het onware
dingen heeft gezegd omtrent Giessendam: dat men n.l.
daar onzen kerkeraad zou gedagvaard hebben om hem
den naam „gereformeerde kerk” te laten verbieden.

Nu is het weer het oude liedje: wat we werkelijk
schreven, wordt niet aangehaald. Dat we een bericht
van een ander doorgaven — hoewel dat opzettelijk ge-
schiedde, omdat ik niet wilde spreken van wat ik in
officieele qualiteit van deputaat wist — wordt ook
niet afzonderlijk opgemerkt. Het is natuurlijk weer De
Reformatie. Best. Men hebbe zijn genoegen.

Maar als nu die dominee net doet of er niets aan
de hand is in Giessendam (inzake de kwestie van den
naam der kerk), dan willen we, niet zijn memorie, die
natuurlijk wel op dit punt in orde wezen zal, doch het
begrip van zijn lezers tegemoet komen.

Bij aange te e k e n d schrijven (!) van 23 Mei
1950 is de kerkeraad van onze kerk door Mr G. Ch.
Aalders, handelend in opdracht van den raad
der synodocratische gemeente in Giessendam, gesom-
meerd het voeren van den (beweerden) onjuisten
naam (de Geref. Kerk van G.) na te laten.

Deze advocaat schreef: „Voor zoveel nodig som-
meer ik U bij dezen het voeren van genoemde on-
juiste naam na te laten. Indien mocht blijken, dat U
aan deze sommatie geen gevolg geeft, stel ik U na-
mens cliënte reeds nu voor alsdan in ver-
zuim en in gebreke, terwijl ik alsdan voorts in op-
dracht van cliënte in rechten een ver-
bod tot het voeren van bedoelde onjuiste naam zal
vragen”.

Het plechtige démenti van den synodocratischen
dominee van Giessendam is ons dus een beetje al te
plechtig. De dominee van den raad, die dezen advo-
caat aldus liet schrijven, had wel de moeite kunnen
nemen, eerst ons, en daarna ook zijn eigen advocaat
letterlijk te citeren.

Overigens gaan natuurlijk vrije menschen niet uit
den weg voor een dreigement, als ze weten, dat ze ge-
lijk hebben. De kerkeraad van Giessendam is doodge-
woon gebleven wat hij was: raad van de gereformeer-
de kerk ter plaatse, uitvoering gevende aan een af-
spraak, die gemaakt was bij het aangaan van het
kerkverband. De afspraak van art. 31.

En wie hem voor den rechter slepen wil, die moet
dan maar zijn gang gaan, als hij meent, ook nog daár-
mede Gode een dienst te doen. Let op den datum van
den brief van mr Aalders.

K. S.

De morele kant der zaak....

We lazén in „Trouw” van Woensdag 19 Juli jl.:

GEEN GOEDE DIENST.

Pandit Nehroo, India’s minister-president, heeft de
vrije wereld geen goede dienst bewezen met zijn aan-
bod van goede diensten.

Wat heeft India dan eigenlijk gedaan?

Ten eerste: de breuk van Korea overpeelsteren. Voor
de deur van het Kremlin wordt aan de bel getrokken
om beleefd en heel vriendelijk te vragen of het de ster-
heren misschien ook belijft eens over Korea te komen
praten. Dat is mis. Met lieden, die bezig zijn kwaad te
stichten, moet men niet om een tafel gaan zitten praten.
Zij dienen ter verantwoording te worden geroepen, gelijk
zij vanuit Lake Success ter verantwoording zijn ge-
roepen. Het kwaad, dat zij willen stichten, dient de kop
te worden ingedrukt, in plaats van dat men hun advies
zou behoeven hoe dat kwaad nu eens eventjes uit de
weg zou kunnen worden geholpen.

Dit is de morele kant der zaak.

Het moet toch eigenlijk „Gereformeerde” „Trouw-
menschen” wonderlijk te moede zijn als ze dit lezen.

Hun „voormannen” trekken in het huidig politiek
gedoe scherp de lijnen: „Met lieden, die bezig zijn
kwaad te stichten, moet men niet om een tafel gaan
zitten praten”.

Prachtig consequent! Wij ook, die de vrijmaking
als van den Heere geboden zagen in 1944 en tot op
vandaag toe, zeggen ’t precies zoo.

Maar wij zeggen er bij: Wanneer U het in de
politiek zoo goed ziet en zoo belijnd en forsich
blijkbaar kunt en ook wilt zeggen, betoont U nu ook
eens — eindelijk dan! — consequent in kerkzaken.

De Synodes van deze „Gereformeerde” menschen
hebben nu al jaren lang, tot op vandaag toe, gezegd
en gehandhaafd: „Revolutionsairen zijn jullie, scheur-
makers”; „lieden die bezig zijn kwaad te stichten, in
de kerk dan”; „schorsen en afzetten moeten we die
menschen die „Moeder”, „Kerk” in gevaar brengen”.

Maar tegelijk, sinds 1946, wordt voor de deur van
de vrijgemaakte kerken aan de bel getrokken om be-
leefd en heel vriendelijk te vragen of het den heeren-
scheurmaken misschien ook belijft eens over de kerk
te komen praten.

Uw oordeel spreekt U zelf uit: „Dat is mis. Met
lieden, die bezig zijn kwaad te stichten, moet men
niet om een tafel gaan zitten praten”.

Weest nu eindelijk eens consequent!

Dr Hoek, de praeses van de laatste (Haagsche)
Synode heeft ’t onlangs nog persoonlijk tegen ons
in Den Haag—West gezegd in ontmoeting van het
moderamen van zijn kerkeraad en van den onzen, dat
hij tot op vandaag toe ons beschouwt als revolutio-
naires. Met zulke lieden gaat men immers niet om
een tafel zitten praten. „Zij dienen ter verant-
woording te worden geroepen”. „Het kwaad, dat zij
willen stichten, dient de kop te worden ingedrukt, in
plaats van dat men hun advies zou behoeven hoe dat
kwaad nu eens eventjes uit de weg zou kunnen worden
geholpen”. En dan daarbij gemeenschappelijk bidden
„om de leiding des Heiligen Geestes”, gelijk men in
synodaal Den Haag—West wil b.v.

„Dat is de morele kant der zaak”, schrijft „Trouw”
ten aanzien van het huidig politiek gedoe.

Inderdaad, maar wij vatten van de kerkelijke
moraal niemendal meer, vandaag.

Dergelijke samensprekingsbegeerten als vandaag in
de gebonden kerken openbaar komen, vallen onder
het odium van „Trouw”: „Geen goede dienst”. Ster-
ker, schriftuurlijker: „Geen Gode-welgevallige dienst!”

De „Gereformeerde”, „Trouw-menschen” moeten er
maar eens over nadenken. En hun kerkeraaden ook.
En zij die in onze kerken maar één wensch kennen:
„Ga om de tafel zitten en praat”, zij ook.

’s Hage—West.

KOOPMAN.

Theologische Hoogeschool-dag 1950

We moeten eens even „praten”. Want we zijn bang,
dat enkele broeders en zusters „boos” op ons zullen wor-
den. Dat mag echter niet en dat behoort ook niet.

Wat is n.l. het geval? Bij al de duizenden aanvragen
om kaarten zijn er zooveel speciaal voor de Nieuwe Kerk,
dat het onmogelijk is hieraan te voldoen. Het gebouw
zou dan wel 3 maal zoo groot moeten zijn.

We moeten dus naar een oplossing zoeken en meenen
die gevonden te hebben in het daeren van de aanvragen
op den dag, waarop zij op het bekende adres (Broederweg
15) zijn binnengekomen. Wie dus het eerst heeft aan-
gevraagd, krijgt kaarten voor de Nieuwe Kerk. Zijn deze
kaarten uitgegeven, dan beginnen we aan de Broederkerk.
Is ook dit gebouw vol, dan volgt de Bovenkerk.

Veel van onze broeders en zusters kennen deze prach-
tige Kamper „kathedraal” al wel, ook al zijn ze dan niet
zoo bijzonder enthousiast om in dit gebouw de samen-
komsten bij te wonen. Toch hebben we dat kerkgebouw
nodig. Want de broeders en zusters komen van Oost
en West, van Noord en Zuid en moeten een dak boven
hun hoofd hebben en een plaats om te zitten. Daarom
zijn we genoodzaakt ook kaarten voor de Bovenkerk uit
te geven.

Degenen echter, die kaarten voor de Bovenkerk zullen
ontvangen, behoeven zich niet ongerust te maken, dat
zij de sprekers niet kunnen verstaan, want wij zorgen er
voor, dat de geluidsinstallatie in orde komt. Bovendien
zal getracht worden de zitplaatsen zóó te rangschikken,
dat allen de sprekers ook kunnen zien.

Laten we dus afspreken, dat U geen „booze” brieven
zendt, wanneer U kaarten voor de Bovenkerk ontvangt.
En ook geen briefkaarten zenden met de opmerking:
„krijgen we geen kaarten voor de Nieuwe Kerk, dan
komen we heelemaal niet”. Want houdt U zich ervan
overtuigd, dat wij ons uiterste best doen om U zóó te
ontvangen, dat er geen reden tot klagen kan zijn.

Ook de gebouwen Burgwal 20 en de Stadsgehoorzaal
zijn weer aangevraagd en toegezegd. Om allen te kunnen
ontvangen zijn ook deze gebouwen nodig.

Alle samenkomsten beginnen des morgens 10 uur en
des middags 2 uur. De namen der sprekers zijn U bekend.
De onderwerpen zullen wij U binnenkort mededeelen.

Hebt U nog geen kaarten aangevraagd? Doe het dan
nu!

Het adres is bekend: Broederweg 15.

J. B.

Naschrift: De (overigens prachtige) Bovenkerk heeft
inderdaad het bezwaar van moeilijk verstaan op sommige
plaatsen. Maar — elk jaar leeren we wat betreft de ge-
luidsinstallatie. We kunnen geen andere hulp vinden.
Tenzij weer een tent. Maar o wee. Als het regent! Con-
clusie: Kom gerust en denk aan den Schooldagglunder.

K. S.